

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 17 lipca 2009 r.

**Zarząd
Gminnej Spółki Wodnej „Brzozówka”
w Suchowoli**

P/09/122
LBI-410-009-05/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Gminnej Spółce Wodnej „Brzozówka” w Suchowoli („Spółce”) stan utrzymania w latach 2007-2009 (I półrocze) melioracji wodnych szczegółowych.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokóle podpisanym 26 czerwca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie w latach 2007-2008 dotacji z budżetu państwa i z Gminy Suchowola otrzymanych na konserwację urządzeń melioracyjnych, natomiast negatywnie: brak ewidencji księgowej oraz działań w zakresie pozyskiwania dochodów ze składek członkowskich i stan utrzymania tych urządzeń.

1. W ocenie NIK stan utrzymania przez Spółkę urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (u.m.sz.) był niezadawalający, znacznie odbiegający od dobrych praktyk i zaleceń - z posiadanej przez Spółkę - dokumentacji eksploatacyjnej, wskazujących na coroczną potrzebę: konserwacji gruntownej 1/3 rowów melioracyjnych i bieżącej obejmującej ich całość, oczyszczania studzienek drenarskich, przepustów i urządzeń piętrzących). Na terenie działania Spółki w latach 2007-2008:

- szacunkowy obszar gruntów, na których przeprowadzano konserwację u.m.sz. wyniósł - odpowiednio w latach - 400 ha i 437 ha, co stanowiło 11,5% i 12,5% powierzchni zmeliorowanych,

¹o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”

- prace konserwacyjne przeprowadzono na 6,4 % łącznej długości rowów melioracyjnych, tj. na 23,7 km, z których konserwacją gruntowną (odmulaniem) objęto 22,5 km, zaś konserwacją bieżącą (odkrzaczeniem) 1,2 km,
- nie remontowano i nie konserwowano urządzeń piętrzących (109 zastawek lub przepusto-zastawek), studzienek drenarskich (20),

co na prawie 2/3 obszaru objętego przez NIK oględzinami, skutkowało przyspieszoną dekapitalizacją u.m.sz., przejawiającą się wypłyleniem rowów i ich zakrzaczeniami lub zadrzewieniami (ograniczającymi przepustowość, jak i niszącymi konstrukcję u.m.sz.), trwałymi uszkodzeniami i niesprawnością budowli piętrzących, uszkodzeniami przepustów, jak również brakiem możliwości regulacji stosunków wodnych na terenach zmeliorowanych za pomocą urządzeń piętrzących. Z objętych oględzinami 45,05 km (12,2 % łącznej długości) szczegółowych rowów melioracyjnych (z zaewidencjonowanymi 37 przepustami oraz 18 przepusto-zastawkami lub zastawkami), w dobrym stanie było ich bowiem 12,1 km (konserwowanych w latach 2005-2008), a pozostałe u.m.sz. były wypłycone, częściowo zakrzaczone i zadrzewione, fragmentarycznie niedrożne (z zastoinami wody).

Nieprawidłowości w utrzymaniu u.m.sz. były spowodowane brakiem ich konserwacji w około 7-letnim okresie nieprowadzenia działalności przez Spółkę, (wznowionej w 2004 roku), jak również:

- brakiem aktualnych danych o ilości urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, gdyż dokumentacja w tym zakresie pochodziła z początku lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Według Wojewódzkiego Zarządu Melioracji Wodnych w Białymstoku („WZMiUW”), na terenie statutowej działalności Spółki (Gminy Suchowola) znajdowało się 3.488,6 ha zmeliorowanych użytków rolnych, w tym 1.574,7 ha z urządzeniami nawadniającymi oraz 750,5 ha zdrenowanych. Na łącznej długości 369,5 km szczegółowych rowów melioracyjnych zaewidencjonowano 109 budowli piętrzących (zastawek lub przepusto-zastawek), 222 przepusty i 20 studzienek drenarskich,
- brakiem planów konserwacji urządzeń melioracyjnych oraz przeglądów ich stanu technicznego. Konserwacja urządzeń była prowadzona w zakresie wynikającym z ogólnych wskazań Walnego Zgromadzenia (ukierunkowanych na konserwację rowów głównych) i wiedzy Zarządu Spółki oraz bieżących potrzeb zgłaszanych przez właścicieli gruntów,

- niedoborem środków, z powodu składki członkowskiej (30 zł/ha powierzchni zmeliorowanych) wystarczającej (przy całkowitej ściągłości środków) na pokrycie kosztów - według cen z 2008 roku - wykonania jedynie konserwacji gruntownej na 14,2% długości rowów (bez wydatków związanych z działalnością organizacją Spółki), jak również niskiej i pogarszającej się ściągłości tych składek, na poziomie 45,4% w 2006 roku (47.606 zł z należnych 104.748 zł), 18,8% w 2007 roku (19.728 zł z 104.748 zł) i 13,9% w 2008 roku (14.604 zł z 104.748 zł). W Spółce nie było aktualnych, kompletnych wykazów członków Spółki i pełnej ewidencji przypisów i odpisów składek członkowskich, jak i osoby, która zajmowała się windykacją należności z tytułu tych składek. Okresowo, w prowadzeniu spraw administracyjnych wspomagali Spółę stażysty zatrudniani w Urzędzie Miejskim w Suchowoli, którzy kierowali - tylko do właścicieli gruntów na 3 z 8 obiektów melioracyjnych - zawiadomienia o wysokości należnych Spółce składek.

W latach 2007-2008 na konserwację urządzeń melioracyjnych Spółka pozyskała również 20 tys. zł od Gminy Suchowola i 4,9 tys. zł od Wojewody Podlaskiego. Środki te, otrzymane w formie dotacji, wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, finansując nimi 45,9 % ogólnej wartości prac konserwacyjnych. Przy pozyskiwaniu i rozliczaniu dotacji, do właściwych organów i z zachowaniem obowiązujących procedur, przekazano wymaganą dokumentację, ale w rozliczeniu do Wojewody Podlaskiego za 2007 rok, zawyżono o 2.134,74 zł saldo rachunku bankowego na 31 grudnia 2006 r., a w rozliczeniu za 2008 rok zaniżono: o 956,75 zł kwotę otrzymanych składek członkowskich, o 384,98 zł wartość prac konserwacyjnych sfinansowanych z tych składek i o 568,06 zł saldo rachunku bankowego na 31 grudnia 2008 r. Błędy te, powstałe w następstwie braku weryfikacji niniejszych rozliczeń przez Zarząd Spółki (przygotowanych przez stażystów z Urzędu Miejskiego w Suchowoli), nie miały wpływu na wysokość przyznanej przez Wojewodę Podlaskiego dotacji.

2. W okresie objętym kontrolą na rachunek Spółki wpłynęło łącznie 60.132 zł, w tym: 35.149 zł składek członkowskich, 20.000 zł dotacji Gminy Suchowola, 4.921 zł dotacji Wojewody Podlaskiego i 62 zł odsetek bankowych. Wydatki zamknęły się łączną kwotą 60.223 zł, z których 54.342 zł (90,2 %) przeznaczono na opłacenie prac związanych z konserwacją urządzeń melioracyjnych, zaś pozostałe wydatki dotyczyły opłat pocztowych (5.784 zł) i bankowych (97 zł). Nie ponoszono wydatków na obsługę Spółki (prowadzenie dokumentacji, ewidencji księgowej itp.), gdyż członkowie Zarządu, jaki

i okresowo wspomagający Spółkę stażyści z Urzędu Miejskiego w Suchowoli, nie pobierali wynagrodzenia.

W latach 2007-2008 Spółka nie sporządzała planów i sprawozdań finansowych (wymaganych statutem Spółki), zaś księgową ewidencję przychodów i rozchodów (bez przypisów składek członkowskich) prowadziła za okres od 1 stycznia do 31 lipca 2007 r. Od września 2008 roku ewidencjonowano tylko składki za 2008 rok, należne i wpłacone przez właścicieli gruntów w 2 z 8 obiektów melioracyjnych, dla których w 2008 roku podjęto działania na rzecz zaktualizowania wykazu członków Spółki. Obowiązek prowadzenia przez Spółkę - osobę prawną - ksiąg rachunkowych wynika z art. 4 ust. 1 i ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r.², a księgi powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i na bieżąco (art. 24 ust. 1 tej ustawy). W świetle postanowień § 24 ust. 2 statutu, do prowadzenia rachunkowości Spółki zobowiązany był jej Zarząd.

3. Uchwały Walnego Zgromadzenia (w sprawie wysokości składek członkowskich i upoważnienia Zarządu do ustalenia zakresu prac konserwacyjnych) zostały przesłane organowi nadzoru 10 dni po ich podjęciu, zaś z 29 grudnia 2008 r. po 3 miesiącach, co było niezgodne z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.³, zobowiązującym do przedłożenia staroście uchwał w terminie 7 dni od dnia ich podjęcia. Spółka nie sporządzała planów i sprawozdań finansowych oraz planu prac niezbędnych do wykonania zadań statutowych, więc Walne Zgromadzenie nie podejmowało uchwał w tym przedmiocie, o których mowa w § 18 statutu Spółki i w art. 173 ust. 1 Prawa wodnego (Walne Zgromadzenie nie podejmowało też uchwał w sprawie absolutorium dla Zarządu Spółki).

Od połowy 2006 roku Zarząd Spółki był dwuosobowy (Przewodniczący Zarządu zrezygnował z pełnienia tej funkcji), co naruszyło postanowienia § 24 ust.3 i § 25 ust. 2 jej statutu.

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Dokonywanie corocznych przeglądów stanu urządzeń melioracyjnych i sporządzanie planów konserwacji urządzeń melioracyjnych oraz planów i sprawozdań finansowych Spółki.
2. Podjęcie z członkami Spółki działań w kierunku poprawy stanu utrzymania u.m.sz.

² o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz 694 ze zm.)

³ Prawo wodne (Dz.U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.), dalej zwanej „Prawem wodnym”

3. Prowadzenie ewidencji księgowej Spółki, kontynuowanie działań w celu ustalenia aktualnego i kompletnego wykazu członków Spółki oraz podjęcie czynności na rzecz poprawy ściągальności składek członkowskich.
4. Sporządzanie rzetelnych informacji i rozliczeń związanych z dotacjami na działalność statutową Spółki.
5. Przedkładanie Walnemu Zgromadzeniu projektów uchwał, o których mowa w § 18 statutu Spółki i art. 173 ust. 1 Prawa wodnego.
6. Przedkładanie staroście uchwał organów Spółki z zachowaniem 7 dniowego terminu określonego w art. 179 ust. 1 Prawa wodnego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd Spółki w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Zarządowi Spółki prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Barbara Chylińska
WICE DYREKTOR